

ALVAR AALTO – TAIDE JA MODERNI MUOTO

Ateneumin taidemuseo 11.5.–24.9.2017

Vinkkejä kouluille ja ryhmänvetäjille

Tervetuloa Ateneumiin!

Tämä aineisto on tehty sinulle, joka tulet ryhmäsi kanssa Ateneumiin Alvar Aallon näyttelyn aikaan. Erityisesti koululaisryhmille on koottu pohdittavia kysymyksiä ja pieniä harjoituksia. Niiden tavoitteena on virittää museokävijöitä miettimään arkkitehtuurin kokemuksellisuutta sekä muotojen yhteyttä eri taiteenlajeissa.

Ateneumin kokoelmateoksista kuratoitu Suomen taiteen tarina -näyttely on avoinna vuoteen 2020 asti museon 1. ja 2. kerroksessa.

ALVAR AALTO – taide ja moderni muoto

Tämä näyttely on museon kolmannessa kerroksessa. Se on temaattinen ja esittelee monipuolisen, maailmankuulun arkkitehdin ja suunnittelijan Alvar Aallon ja myös hänen ensimmäisen puolisonsa Aino Aallon tuotannon – arkkitehtuurin, huonekalujen ja esineiden – lisäksi laajasti myös Aaltoihin ja Artekin lähipiiriin kytkeytyvää kuvataidetta.

Näyttelyssä on myös toiminnallinen tila (sali 23), jossa oleviin esineisiin saa koskea. Siellä kävijät voivat tutustua muotojen ja materiaalien maailmaan kokeilemalla itse! Miten eri tavoin perspektiivipiirroksia voi piirtää?

Taustatietoa näyttelystä

Alvar Aalto oli aikansa merkittävin suomalainen arkkitehti. Moni hänen suunnittelemansa rakennus kuten Paimion parantola, Viipurin kirjasto tai Villa Mairea on arkkitehtuurin mestarinäyte volyymin, materiaalien ja valon yhdistämisessä. Aalto teki kaikkiaan noin 500 rakennussuunnitelmaa, joista viidenneksen ulkomaille, yhteensä kahdeksaantoista eri maahan Suomen lisäksi. Kaikkia niistä ei tietenkään ole toteutettu.

Tuotantoon kuuluu julkisia kulttuurirakennuksia, tehtaita, toimistorakennuksia, asuintaloja. Moneen rakennuksesta Aalto (alkuvuosina yhdessä Aino-puolison kanssa) suunnitteli myös valaisimia / valaistuksen, huonekaluja ja muuta sisustukseen liittyvää.

Alvar Aalto Munkkiniemessä kotitalonsa edessä 1960-luvulla. Alvar Aalto -museo. Kuva: © Eva ja Pentti Ingervo.

Aino Aalto Paimio-nojatuolissa, fotomontaasi, 1930-luku. Kuva: @ Alvar Aalto -museo, Artek-kokoelma.

Paimion parantola, Paimio, Suomi.
Alvar Aalto 1928–1933.
Kuva: @ Alvar Aalto -museo.

VIRITTÄVIÄ KYSYMYKSIÄ JA PIENIÄ TEHTÄVIÄ

Emme aina tule ajatelleeksi, että ympäristössämme kaikki on jonkun suunnittelemaa. Arkkitehtuuri on ryhmätyötä, jossa otetaan valtavasti asioita huomioon. Seuraavia kysymyksiä pohtimalla voitte virittää ryhmänne näyttelykäynnille.

Rakennus ympäristössään, tarkastelua ulkoapäin

1. Alvar Aalto suunnitteli lukuisia julkisia rakennuksia (kirkkoja, museoita, konserttisaleja, kouluja, sairaaloita). Miten ne eroavat vaikka omakotitalosta – millaisia asioita suunnittelijan tulee ottaa huomioon niitä tehdessään?

Mieti nyt sinulle tällä hetkellä tutun rakennuksen (esiimerkiksi koulusi tai Ateneum-rakennuksen) sijaintia: missä se sijaitsee, mitä sen lähellä on, mistä suunnasta sitä on paras katsoa. Millainen talon ympäristö on? Erottuuko talo jotenkin ympäristöstään? Mitä talon julkisivu viestittää? Millaisia materiaaleja erotat? Valitse jokin yksityisjohta talon julkisivusta ja piirrä se paperille.

Tilan tuntu, rakennuksen sisällä

Tutki ja tarkastele nyt jotain julkista rakennusta (koulua, teatteria, kirjastoa, kauppakeskusta, museota) sen sisältä päin ja vastaa joihinkin seuraavista kysymyksistä.

2. Kokemus:

Kun tulet rakennukseen sisään: miltä tuntuu, mitä koet?

3. Orientaatio:

Mihin rakennuksen arkkitehtuuri ohjaa sinut menemään? Mihin katseesi kiinnittyy? Millaisen mielikuvan saat rakennuksen koosta, kerroksista, siellä kulkemisesta?

4. Huonejako:

Onko sinulle selvää, mihin mitäkin mitä tiloja käytetään tai missä suhteessa huonetilat ovat toisiinsa?

Viipurin kirjasto, Alvar Aalto 1927–1935.
Kuva: Gustav Welin. @ Alvar Aalto -museo.

5. Materiaalit: Millaisia materiaaleja näet, onko jokin erityisen tärkeässä asemassa?

6. Mittasuhteet: Onko tila korkea vai matala – millaiseksi se saa olosi tuntumaan kun liikut siellä?

7. Kosketus: Alvar Aalto puhui rakennuksen kädenpuristuksesta. Kun menet rakennukseen sisään, kosketatko käsilläsi jotain?

8. Äänet: mitä ääniä kuulet? Onko tilassa kaikua?

9. Valo: Millainen valaistus on? Mistä valo tulee? Onko valo suoraa vai epäsuoraa?

10. Tuoksut tai hajut: mitä erotat?

11. Sisustus: Onko tilan sisustus samalta ajalta kuin rakennus on valmistunut vai onko sisustus uudempaa? Onko sisustus mielestäsi yhtenäistä? Onko sisustuksella jokin viesti?

12. Värit: Millaisia väriratkaisuja tilassa on? Miten värit vaikuttavat kokemukseesi tilassa?

13. Lämpötila, ilman liike: Onko rakennuksen eri tiloissa erilainen lämpötila tai ilmavirtoja? Voitko itse vaikuttaa ilmanvaihtoon esimerkiksi avaamalla ikkunan?

14. Unelmien tila.

Alvar Aalto oli käyttäjälähtöinen arkkitehti. Se tarkoittaa, että hän mietti aina ensin rakennuksen toimintoja ja sitä, miten ihminen toimii tilassa, mitä hän tarvitsee ja miten hänen olisi paras olla siellä.

Millainen on tila, jossa viihdyt itse hyvin

- a) unelmien tila ystäväsi kanssa,
- b) unelmien koti tai oma unelmahuoneesi,
- c) unelmien lomapaikka

Kuvaile tilaa

Käytä ideoinnin apuna yllä olevia kysymyslistoja: (tilan muoto, äänet, valo jne):

- Minkä kokoinen tila on?
- Missä se sijaitsee (kaupunkitila / luonto)?
- Miltä tila näyttää, mitä asioita siellä on?
- Millainen valo siellä on?
- Miltä siellä tuoksuu?
- Mitä asioita siellä voi tehdä? Mitä sinne tarvitaan?
- Keksi lisää...

Jatko: tee tilasta kuva valitsemallasi tekniikalla. Mieti, mistä suunnasta kuvaat tilaa – sivusta vai ylhäältä? Voit myös piirtää / muovaila itsesi tilaan.

Arkkitehtuurikasvatuksen sivustoja ja vinkkejä kouluille suomeksi

Arkkitehtuurin tiedotuskeskus: <http://archinfo.fi/arkkitehtuuri-kasvatus/>

Arkki, lasten ja nuorten arkkitehtuurikoulu: <http://www.arkki.net/kouluille/>

Arkkitehtuurimuseo: <http://www.mfa.fi/arkkitehtuurikasvatus>

Opetushallitus: http://www.edu.fi/muotoilu-_ja_arkkitehtuurikasvatus

Valtion rakennustaidetoimikunta:

http://www.taike.fi/documents/11568/0/Matkalla_arkkitehtuurin_maahan...

Aino Aalto ja Maire Gullichsen Villa Maireassa 1940-luvulla.
Kuva: Gustav Welin. @ Alvar Aalto -museo.

KÄYTÄNNÖN VIHJEITÄ

Kaikille ryhmille

Suosittelemme aina Ateneumin asiantuntijaoppaan varaamista ryhmällemme. Oppaamme tuntevat näyttelyn sisällön, ja heillä on asiantuntemusta muokata museovierailu juuri teidän ryhmällemme sopivaksi.

Pyydämme kaikkia ryhmiä ilmoittamaan tulostaan Opasvarauksiimme, vaikkette opastusta tilaisikaan. Näin varmistamme kaikille ryhmille mahdollisimman viihtyisän museokokemuksen.

Kun tulette ryhmän kanssa museoon, ryhmän vetäjä käy maksamassa sisäänkäynnin tai vain ilmoittamassa tulostaan (koululaisryhmät) museon neuvontaan. Ryhmänvetäjä saa kassalta pääsykortit, joka kiinnitetään näkyvälle paikalle (paidan rinnukseen, kämmenen päälle tms.).

Muistakaa jättää päällysvaatteet ja isommat laukut (esim. reppu) säilytykseen. Museossa on palvelunaulakon lisäksi myös lokerikkoja, jotka toimivat 50 sentin kolikolla (kolikko palautuu kaappia avattaessa).

Toimitus: Ateneumin yleisötyö / Satu Itkonen.

Käännös:

suomi–ruotsi: Anna Björkenheim,

suomi–englanti: Tomi Snellman.

Graafinen suunnittelu: Maara Kinnermä.

Ateneumin taidemuseo / Kansallisgalleria 2017.

Opastukselle tulijat

Jos teillä on erityisiä toiveita tai ryhmänne jäsenillä erityistarpeita, kertokaa se ystävällisesti jo opastusta varatessanne. Tämä on hyvä kerrata myös oppaalle ennen opastusta.

Opastettu museokierros kestää noin tunnin ja maksaa arkisin 70 euroa (ryhmäkoko max 20 oppilasta, alakoulut ja lastentarhat max 15 oppilasta).

Opasvaraus
ma–pe klo 9–15,
puh. 0294 500 500
tai varaukset@kansallisgalleria.fi
Alle 18-vuotiaille sekä heidän mukanaan tuleville opettajille sisäänkäynti museoon on ilmainen.

Ateneumin taidemuseo / Kansallisgalleria

Kaivokatu 2, 00100 Helsinki

puhelin 0294 500 401

ainfo@ateneum.fi

www.ateneum.fi

Avoimna ti ja pe 10–18, ke ja to 10–20, la ja su 10–17.

ATENEUM